

BOHUSLÄN

Studiecirkeln

I en studiecirkel bestämmer deltagare och cirkelledare tillsammans studiernas inriktning. Det är bra att redan i början diskutera hur ni tycker att arbetet bör gå till, hur ofta ni vill träffas och vilket arbetstempo ni önskar hålla.

Första sammankomsten presenterar ni er förstås för varandra i cirkeln, antecknar varandras namn, adresser och telefonnummer. Berätta varför ni har valt just denna cirkel och vad ni väntar er av studierna.

I en studiecirkel som fungerar bra är alla aktiva i arbetet. Ta gärna upp och diskutera hur ni kan arbeta tillsammans så att alla kommer till tals. Kan ni läsa mellan sammankomsterna eller utföra något annat arbete då? Ni kan t.ex. dela upp mellan er att ta reda på faktauppgifter som inte finns med i boken.

Bläddra igenom studiematerialet tillsammans. Läs innehållsförteckningen och försök att få en uppfattning om innehållet. Bestäm vilka avsnitt som förtjänar en grundlig behandling och välj ut diskussionsfrågor som intresserar er! Nöj er inte med studiehandledningens förslag till diskussionsfrågor, utan formulera egna frågor som kanske passar bättre till den inriktning ni vill ge studierna.

Tilläggsmaterial

Boken Bohuslän ger en översiktlig bild av landskapet. Cirklar som vill studera Bohuslän mer ingående ur olika synvinklar kan ha stor nytta av att skaffa kompletterande litteratur. Se litteraturlistan s. 170. Det går att beställa böcker vid alla kommunala bibliotek.

Vill ni läsa skönlitteratur med anknytning till Bohuslän? Skönlitteraturen kan ibland säga mer än en faktatext om hur det verkligen är att bo och leva i en särskild del av landet. Några tips finns på s. 171, be biblioteket om fler. Kanske vill ni turas om att göra korta inledningar om det ni läst?

Kartor över Bohuslän berikar studiearbetet mycket,

både detaljerade kartor och översiktskartor. Utnyttja dem som finns i boken och skaffa åtminstone en gemensam karta i större skala till cirkeln. Hör t.ex. med Västsvenska Turistrådet, Kungsporsavenyn 31-35, 411 36 Göteborg, tel. 031-81 83 01. Många ortsnamn nämns i texten och det kan vara spännande att följa ett beskrivet skeende på kartan. En detaljerad karta har ni också stor nytta av om ni planerar en resa som avslutning på studiearbetet.

Det är intressant att följa lokalpressen: se s. 7 i boken. Via det som skrivs i tidningarna kommer ni i närkontakt med vad som händer i landskapet även om cirkeln pågår i en helt annan landsända. Enklast gör man det förstås via Internet. En annan möjlighet är att korttidsprenumerera på en tidning, t.ex. medan cirkeln pågår och dela på kostnaderna. Lokaltidningar på webben kan ni läsa på adresserna www.bohuslaningen.se och www.gp.se.

Om några i cirkeln har tillgång till Internet kan ni dela på att göra sökningar mellan sammankomsterna, som ger er de tilläggsinformationer ni vill ha. Exempelvis kan ni den vägen få fram fakta om näringslivet i Bohuslän och mängder av turistinformation. Här är några hemsidor att börja söka på:

www.vastsverige.com ger nyttig information om sevärdheter, boende, evenemang, matställen, kommunikationer, turistbyråer, broschyrbeställning, väder m.m. (tel. 031-81 83 01).

www.bastkusten.se och www.sotenasturism.se är några exempel på hemsidor som har utförlig turistinformation.

Ta gärna del av kommunernas allmänna information och deras turistinformation, som är välgjord och sakligt intressant. Adress: www.kommunnamnet.se.

www.o.lst.se och www.vgregion.se är hemsidorna för länsstyrelsen i Västra Götaland och Västra Götalandsregionen. Där kan man finna uppgifter om politik, näringsliv, vård, ekonomi m.m.

En resa i Bohuslän

Tänker ni avsluta studierna med att resa runt i Bohuslän, så har ni god hjälp av kapitlet "Strandhugg i Bohuslän" när ni planerar resan. Vad behöver ni förbereda? Vad vill ni se, vilka miljöer har ni blivit särskilt intresserade av?

Behöver ni skaffa informationsmaterial? Hur ska ni åka dit? Var ska ni bo? Måste ni kontakta folk i förväg för att kunna göra bra studiebesök? Vad kostar alltsammans? Vem tar reda på vad?

När ni slutar

I slutet av er studiecirkel är det värt att diskutera hur arbetet har fungerat. Motsvarade cirkeln era förväntningar? Skulle ni vilja lägga upp en annan cirkel annorlunda? Vad anser ni om boken? Skriv gärna till "Redaktören för landskapsstudier, Bilda Förlag, Box 42 053, 126 13 Stockholm" och berätta om cirkelarbetet och hur ni tycker att boken kan förbättras!

Vill ni fortsätta studierna med en annan landskapsbok eller skulle ni vilja pröva på något nytt ämne?

Frågor att samtala om

Natur i Bohuslän

- Berätta inledningsvis för varandra vad ni känner till om Bohuslän och vad ni anser är typiskt för landskapet.
- Vad pekar författaren på som mest särpräglad i Bohusläns natur? Om ni själva varit i Bohuslän, vad slog er som mest unikt i den bohuslänska naturen, jämfört med andra delar av Sverige?
- Resonera om hur landisen skulpterade landskapet. I Bohuslän finns tydliga istidsspår. Vad kan man se för tecken på inlandsisens framfart i era hemtrakter?
- Författaren gör en resa genom alla Bohusläns naturtyper, från väst till öst, med början under havsytan och slut uppe på "fjällen". Vilken nytta menar ni att man kan ha av att på detta sätt systematiskt dela in landskapet i olika naturtyper? Underlättar det att ta till sig variationsrikedomen i naturen?
- Läs beskrivningen av vad man kan se på och under havsytan på s. 11-14. Vilka artnamn är helt nya

för er? Vilka förändringar av livet i havet betonar författaren särskilt?

- På s. 14-18 skildras strandmiljöerna och deras växt- och djurliv. Hur tänker ni er en typisk bohuslänsk strandnatur?
- Författaren talar om hållmarker, ravinlandskap och rasbranter. Med vilka kännetecken kan man skilja mellan dessa naturtyper?
- Vad kännetecknar bohuslänska "fjäll" och var finns de? Klåvor och sältor är andra begrepp som kanske känns ovana, finns det fler?
- I andra delen av kapitlet tar författaren med oss för att uppleva några utvalda naturmiljöer. Läs om Gullmarsfjorden, vad är speciellt med den och vilka hot finns det mot livet i fjorden?
- Vilka av naturupplevelsena som skildras i texten om Ramsvikslandet och Kosteröarna lockar er mest, skiljer sig mest från vad ni varit med om tidigare?
- Summera hur de stora skalgrusbankarna utanför Uddevalla bildades. Är något oklart? Vill ni planera in ett besök på skalbanksmuseet i Bräcke-Kuröd under en Bohuslänsresa?

Seklernas Bohuslän

- Exempel på kvarlämnade spår från Bohusläns historia är sjömärken, dösar, rösen, tomtningar, labyrinter, kastaler och hållristningar. Vilka slags historiespår tycker ni är särskilt svåra att upptäcka och att tolka och förstå?
- Diskutera varför hållristningarna finns i sådan mängd på vissa platser i Bohuslän. Bevakande av gudarna, fruktbarhetsdyrkan, skildringar av vardagslivet...? Vad tror ni bronsåldersfolket ville åstadkomma med sina ristningar? Vilket intryck gör de på er?
- Läs om hur jordbruket förändrats från äldsta tid, under medeltiden och fram till modern tid. Finner ni något i utvecklingen som förefaller särpräglad för Bohuslän?
- Vad tror ni det var som avgjorde på vilka platser i landskapet borgar anlades och städer grundades?
- Bohuslän var ett landskap som under århundraden var omstritt mellan Norge, Danmark och Sverige. Hur kan det ha påverkat bohuslänningarnas känsla för sitt landskap? Varför var det så åtråvärt

att kontrollera Bohuslän? Vilka andra svenska landskap har varit mest omstridda?

- Läs om vilka krigsföretag som drabbade Bohuslän. Vilka orsaker ser ni till krigen? Var er landsända utsatt för fiendtligheter under samma tider?
- Fisket var länge en mycket viktig näring i Bohuslän. Under 1800-talet tillkom stenindustrin. Båtbyggeri och fraktfart var andra näringar som växte. (Se litteraturlistan s. 170 och s. 68-77 om ni vill läsa mer om detta.) Försök formulera hur ni tror att Bohuslän präglades av dessa näringar?
- Jämför folkrörelsernas framväxt i Bohuslän och i ert hemlandskap. Likheter och skillnader?

Skärgårdslivets förändring

- Hur organiserade skärgårdsborna sitt liv och arbete och hur stödde de varandra förr? Vilka likheter och skillnader ser ni jämfört med hur det var i era hemtrakter?
- Läs om förändringarna av yrkesfisket. Vilka är de största skillnaderna mellan nu- och dåtid?
- Skärgården i Bohuslän avfolkas. Vilka faktorer anser ni är mest avgörande för om yngre människor bor kvar i glesbygder? Vad kan och bör enligt er mening stat och kommuner göra för att motverka avflyttningen?
- Hur långt anser ni det vara rimligt att värna en viss yrkesgrupps särintressen, t.ex. när svenska företrädare vill påverka EU:s fiskepolitik? Vilka åtgärder anser ni vara rimliga för att trygga fiskets framtid i Bohuslän?

Semesterparadiset

- Läs om hur badortslivet började i Bohuslän. Vad var det som lockade de tidiga badgästerna? Ser ni några likheter med hur turismen växte fram i andra delar av landet?
- Om man ser turismen i Bohuslän ur lokalbefolkningens perspektiv, överväger då för- eller nackdelarna enligt er mening?
- Hur bör turismen styras i framtiden för att vara så positiv som möjligt för de bofasta? Är eko-turism en lösning, och vad betyder det för er?
- Vilka svenska landskap menar ni är mest präglade av turism idag?

Strandhugg i Bohuslän

- Många bohuslänska orter, öar, sevärdheter skildras i kapitlet. Vilka vill ni helst se under en rundresa i landskapet?
- Kapitlet ger många tips om var i Bohuslän man kan få utlopp för olika specialintressen som att vandra, se på gamla båtar, bada som man gjorde förr, fiska och äta skaldjur av olika slag, se gamla kyrkor och konst och mycket annat. Vilka intressen har ni i cirkeln som ni vill få möjlighet att odla på plats?
- Många olika slag av museer nämns. Vilka vill ni helst bekanta er närmare med? Varför just dessa?
- Till sist, hur har er bild av Bohuslän förändrats jämfört med vad ni visste och tyckte om landskapet när ni började studiecirkeln?

Bilda Förlag,
Box 42 053, 126 13 Stockholm,
Tel. 08-709 04 00
Får kopieras fritt
ISBN 91-574-7736-1

BILDA